

Talouskatsaus Suhdanteet 21.12.2015

Lähteet: OECD, Conference Board, EK, ETLA, Euroopan komissio, ISM, OMX, Suomen Pankki, Tilastokeskus, Tullihallitus, Valtiovarainministeriö ja eQ Varainhoito Oy

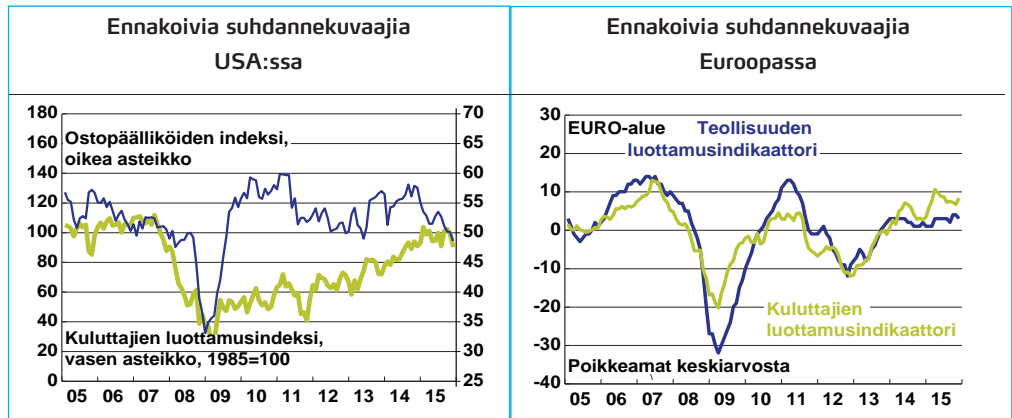
● **USA:n** keskuspankin päätöstä koron nostosta oli odotettu jo kauan ja se otettiin hyvin vastaan. Keskuspankki on etenemässä suunnitelmallisesti kevyestä kohti kireämpää rahapolitiikkaa. Talouden kasvuvauhti hidastui syksyllä, mutta suhdannelaitokset ennustavat kasvun jatkuvan aiempien vuosien tasolla.

● **EU-maissa** kuluttajien luottamus on keskimäärin korkealla ja teollisuudessakin kohtalainen. Hyvän alkuvuoden jälkeen teollisuustuotannon ja viennin kasvu on kuitenkin heikentynyt. Bkt kasvuvauhti säilyi syksyllä ennallaan.

● **Kiinan** vienti jatkaa vähenemistään, mutta tuonti hiipuu sitä jyrkemmin. Erityisesti naapurimaat ovat kärsineet Kiinan tuontikysynnän vähenemisestä. Öljyn hinta on laskenut ennusteita alemmas ja pudotus jatkuu. Venäjän taloudelle koituvia haittoja kompensoi ruplan devalvoituminen.

● **Suomenkin** taloutta avittaa halvempi öljy, vaikka Venäjän viennin hiipuminen syö osan hyödyistä. Energian tuonti on tammi-syyskuussa vähentynyt yli 40 %.

Elpyminen ei kuitenkaan ole alkanut, vaikka yksittäisillä aloilla kasvua on ollut jo pidemmän aikaa. Heikointa kehitys on viennissä ja teollisuustuotannossa.

USA:n teollisuutta luotaava ostopäälliköiden indeksi on heikentynyt jo pidemmän aikaa ja itse teollisuustuotanto on myös vähentynyt. Kansantalouden kannalta tärkeämpi kuluttajien luottamus on kuluvan vuoden aikana lakannut kohenemasta, mutta se on vahvalla tasolla.

Koronnoisto 0,25 prosentista 0,5 prosenttiin oli maltillinen tiukennus, joka lähinnä vain kertoo mihin suuntaa keskuspankki on nyt viemässä talouden ohjaukseen. Dollari on yleisesti vahvistunut, mitä kehitystä tehty korkopäätös tukee. USA:n bkt:n kasvu tulee kotimarkkinoilta. Työttömyysaste on noin 5 % ja maassa on käytännössä täystyöllisyys.

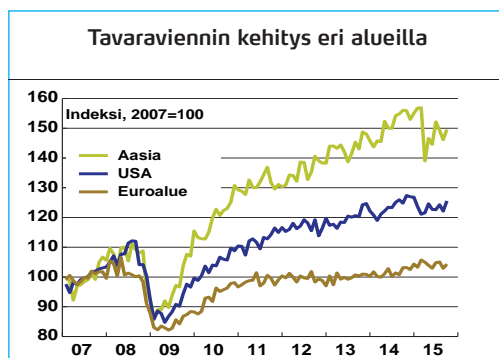
EU:n ulkomaan kaupan kasvu on kulvana vuonna ollut, maailmankaupan tapaan, heikkoa. Kesän jälkeen suurimpien maiden vienti on hiipunut, erityi-

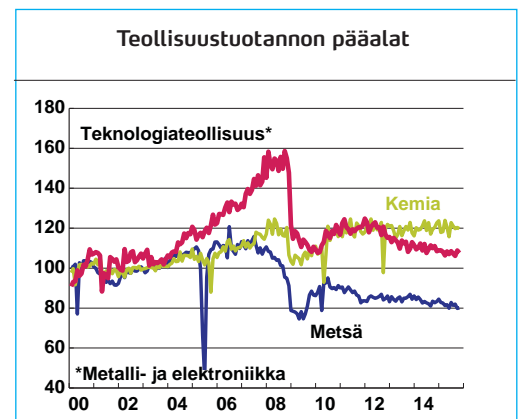
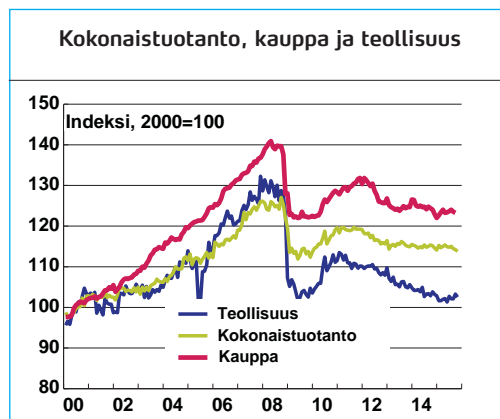
sesti Saksan kehitys vie koko euroalueen lukemia alaspäin. Samanlaista heikentymistä on myös euroalueen ulkopuolella Britanniassa ja Ruotsissa. EU:n bkt:n kasvuvauhti pysyi kolmannella neljänneksellä ennallaan.

IFO-instituutin suhdanneindeksi Saksassa pysyi joulukuussa tukevasti ylhäällä, vaikka VW:n päästöskaandaali ja pakolaisongelmat ovat lisänneet epävarmuutta maan kehityksestä. Sen sijaan IFO:n arviot maailman kehityksestä ovat tulleet alaspäin jo pari neljännestä ja hiukan myös Euroopan osalta.

Venäjän tulot raakaöljyn myynnistä ovat ruplamääräisesti jopa kasvaneet öljyn hinnan laskusta huolimatta ja kehitys on ollut ennustettua parempaa. Valuutan devalvoituminen on käytännössä kompensoinut Urals-raakaöljyn hinnan alentumisen. Öljytuotteista saatavat tulot ovat kehittyneet paremmin, mutta ne kääntyivät kesän jälkeen laskuun. Maakaasutulot ovat vuoden 2000 tasolla.

Kiinan ja muun Aasian vienti on palautunut kesän romahduksesta. Kiina vienti oli tammi-marraskuussa 3 %, mutta tuonti 15 % edellisvuotta vähäisempää. Tuontia vähentää erityisesti raaka-aineiden hinnan lasku. Määrällisesti Kiina on tuonut öljyä kulvana vuonna 9 % edellisvuotta enemmän, vaikka tuonnin arvo on vähentynyt 40 %.

Tuotannon kuukausikuvaaja pysyi lokakuussa mollivoittoisena, mutta pysyvämpi lasku ei liene kovin todennäköinen. Kaupan myynnin tiedetään hiipuneen viime aikoina, mutta rakentaminen sekä yksityiset palvelut ovat lisääntyneet. Yöpymiset majoitusliikkeissä lisääntyivät lokakuussa, vaikka suurimman ryhmän, venäläisten, käynnit vähenivät 36 % edellisvuodesta. Teollisuuskin on elpynyt.

Teollisuuden volyyymi-indeksin lokakuu oli syyskuuta vaisumpi, mutta kuvaajan noususuuntaus kuitenkin säilyi. Toimialoilla oli nousua vain metallien valmistuksessa sekä pitkää aikaa myös sähkö- ja elektroniikateollisuudessa. Myönteistä kehitystä onkin saatu odottaa, sillä ala on hiipunut vuoden 2011 lopusta lähtien. Tarvitaan kuitenkin lisää näyttöä ennen kuin vanhan tähtiesiintyjän voi hehkuttaa palanneen parrasvaloihin.

Kulkuneuvojen valmistus vähentyi ja näillä eväin teknologiaryhmän kehitys jäi syyskuuta heikommaksi. Kemianteollisuudessa tai metsäteollisuudessa tuotanto ei liioin kasvanut, jolloin koko teollisuustuotantokin jäi hiukan syyskuusta.

Kaupan kehitys kääntyi kesän jälkeen huonommaksi. Tukkukaupan

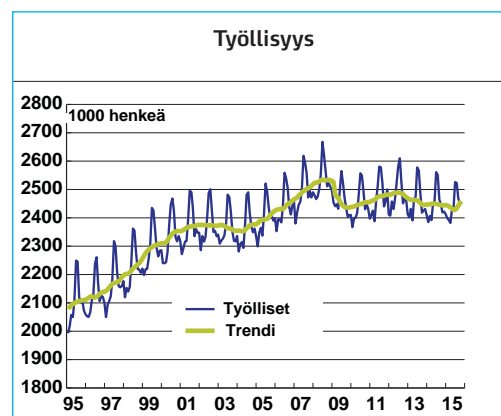
kulku on ollut onnahtelevaa, eikä se ole oinnut nousuun vuoden 2012 jälkeen. Vähittäiskauppa lisääntyi kulumisen vuoden aikana, mutta hiipui vuoden loppua lähestyttäessä. Kilpailu on kaupassa koventunut samaan aikaan kun kuluttajien ostovoima on heikentynyt. Erityisesti vähittäiskaupassa kannattavuus on heikentynyt.

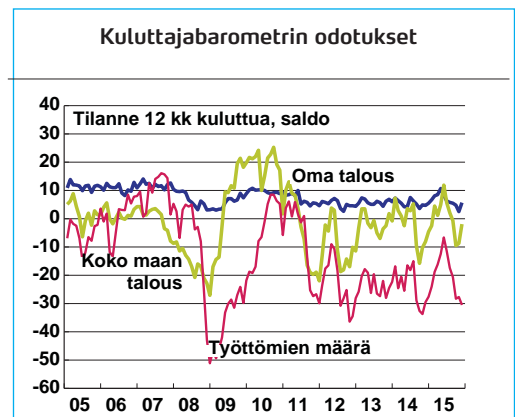
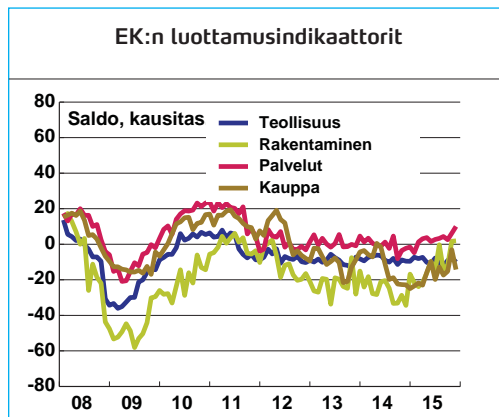
Tavaraviennin arvon kehityksessä on viime kuukausina ollut vähän muutoksia. Venäjän vienti näyttää saavuttaneen pohjansa nyt, kun maan osuus koko tavaraviennistä on pudonnut noin 5 prosenttiin. Muista isommista vientimaista vain Saksalla ja Ruotsilla on ollut kasvua. Toimialoista erottuu nousevana lähinnä vain kulkuneuvojen vienti.

Rakentaminen elpyy suhdannekyselysten ja alan indikaattorien mukaan. Vanhat asunnot kallistuivat pääkaupunkiseudulla yli 2 % syyskuusta lokakuuhun, mutta hinnat laskivat muualla maassa.

Työttömyys ei ole lisääntynyt viime kuukausina Tilastokeskuksen tai Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoissa. Myös työllisyys on lisääntynyt.

Näin nopea nousu on harvinainen, eikä se oikein sovi talouden kehitykseen. Syksyllä on paljon liikettä työvoimassa opiskelijoiden palatessa opintoihinsa, mikä hyppyyttää tilastoja. Kunhan loppuvuodenkin havainnot ovat saatavilla, nähdään onko jotain pysyvämmän muuttumassa.

EK:n suhdannekyselyt eivät ole vielä antaneet viestiä tulevasta noususta. Marraskuun Suhdannebarometrin näkymien perusteella ensi vuoden alkukaan ei vielä ole sen parempi.

Teollisuuden tilauskanta on keskimääräistä alhaisemmalla tasolla ja suhdannetilanne on tuntuvasti normaalia heikompi. Myös palveluissa suhdannetilanne on keskimääräistä heikompi, vaikka se koheni syksyllä.

Teollisuuden luottamusindikaattori heikkeni marraskuussa, minkä pohjalta loppuvuosi jää heikoksi.

Rakentamisessa sen sijaan luottamus on vahvistunut keskimääräistä paremmaksi ja palveluissakin lähestytään jo normaalia tasoa. Vähittäiskauppa kulkee kuitenkin eri suuntaan: luottamus on uudelleen heikentynyt ja taso on kaukana normaalista.

Rakentamisessa näkymät ovat kirkastuneet ja suhdannetilanne on lievittänyt kuluvan vuoden aikana.

Kuluttajien luottamus on kesän jälkeen merkittävästi heikentynyt. Marraskuussa kuluttajien arviot oman ja maan talouden kehityksestä lieveni-
vät hiukan, mutta työllisyysodotukset pysyivät hyvin synkkinä. Näkemyk-

set oman talouden tilanteesta heikkenivät finanssikriisin aikana ja ne ovat sen jälkeen olleet pysyvän oloisesti alemmalla tasolla.

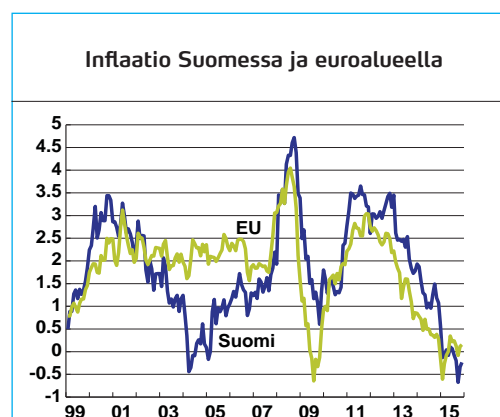
Kuluttajahintojen lasku edellisvuodesta lieveni Suomessa marraskuussa. Hinnat alentuivat keskimäärin 0,2 % edellisvuodesta. Keskimääräisten kuluttajahintojen sisällä on paljon ristikkäistä kehitystä. Hintoja kohottivat eniten ajoneuvoverojen, vuokrien ja vastikkeiden kallistuminen. Laskua oli asuntolainojen koroissa ja polttonesteiden hinnoissa.

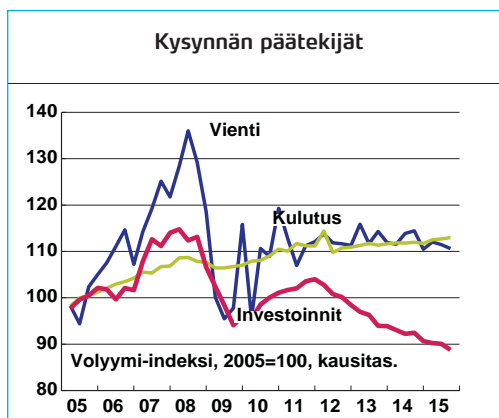
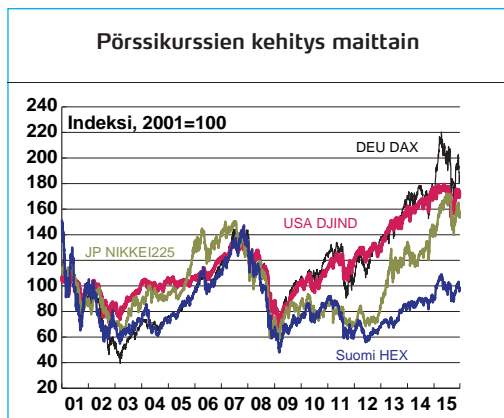
Pidemmillä aikavälillä eniten inflaatiota on alentanut öljyn halpeneminen. Muukin hintojen nousu on silti ollut vähäistä heikon taloudelli-

sen kehityksen ja esim. kaupan kovan kilpailun vuoksi. Lisäksi energian halpeneminen vaikuttaa lähes kaikkiin muihin hintoihin.

Jos energian hinnat jätetään tarkastelun ulkopuolelle, inflaatio on joitakin kertoja käynyt nollan alapuolella. Muut hinnat ovat kuitenkin vähitellen kohoamassa. Euroalueella inflaatio on ollut nopeampaa kuin Suomessa.

Raaka-aineiden hinnat ovat laskeutuneet yleisesti, mutta muut raaka-aineet ovat halventuneet vähemmän kuin öljy. Hintoja tarkastellaan usein Yhdysvaltain dollareissa. Euromääräisenä lasku on pienempi, sillä euron heikentyminen kompensoi osan hintojen laskusta.

Pörssikurssit ovat sahilun jälkeen edelleen korkealla. Vuosia jatkunutta nousua on avittanut puute muista hyvistä sijoituskohteista. USA:n keskuspankin tuore päätös nostaa varovaisesti korkoa ei varmaankaan muuta tätä tilannetta kovin paljon. Se aloittanee kuitenkin uuden vaiheen, jossa korkoinstrumentit alkavat vähitellen taas houkuttaa sijoittajia.

Kansainvälisen, mittavan rahaelvytyksen on toivottu lopulta johtavan myös reaali-investointien lisääntymiseen, mutta ne ovat perinteisissä teollisuusmaissa jääneet vähäisiksi.

Heikko kysyntä ja yleinen epävarmuus ovat jäädyttäneet hankkeita. Myös maailmantalouden uusjako ja vielä suurelta osin konkretisoitumaton tekninen murros houkuttelee lykkäämään suuria investointipäätöksiä.

Suomessa on onneksi löytynyt uskallusta tehdä suuria päätöksiä. Harva olisi aikoinaan laittanut rahansa likoon nyt eri puolille Suomea nousevien bioteknolaitosten puolesta.

Investoinnit ovat supistuneet vuodesta 2011 ja investointiaste on pudonnut lähelle 1990-luvun ennätysalhaista tasoa. Nyt investoinnit

ovat lisääntymässä niin, että niillä jo elvytetään hiipuvaa taloutta. Vaihtokulutukset näkyvät kuitenkin vasta vähitellen vuodesta 2016 alkaen.

Suomen pankin nyt joulukuussa julkistama ennuste on synkempi kuin aiemmin syksyllä julkaistut ennusteet. Näin on pääsääntöisesti viime vuosina ollut. Ennusteet

ovat osoittautuneet toiveikkaiksi, ja tuoremmat julkistukset ovat aina olleet edellisiä synkempiä. Kyse ei ole vain kasvukäänteen siirtymisestä, vaan elpyminen on ennusteissa aina vain laimeampaa. Suomen pankki ennustaa vuosille 2016 ja 2017 vain 0,7 % ja 1,0 % verran bkt:n kasvua. Investointien on laskettu tuottavan tuosta kasvusta yli puolet.

Keskeiset ennusteluvut

Ennakkoluvut 2014 Tilastokeskus / Ennusteet, Suomen Pankki: Talouden näkymät, joulukuun 2015

	Vuosimuutos, %			
	2014*	2015**	2016**	2017**
Bkt, volyymi.....	-0,4	-0,1	0,7	1,0
Vienti, volyymi.....	-0,7	0,1	2,1	2,7
Tuonti, volyymi.....	0,0	-2,8	3,2	2,8
Yksityinen kulutus, volyymi.....	0,5	0,5	0,6	0,6
Yksityiset investoinnit, volyymi....	-3,9	-1,1	3,3	2,8
Kuluttajahinnat.....	1,0	-0,2	0,2	1,0
Ansiotasoindeksi.....	1,4	1,1	1,1	1,3

Tasot ja asteet

Työttömyysaste, %.....	8,7	9,4	9,2	9,1
Työllisyysaste, %	68,3	68,2	68,5	68,9
Vaihtotase, Mrd €.....	-1,9	-0,3	-0,5	-0,6
Jul.yhteisöjen jäämä, % BKT:sta	-3,3	-3,2	-2,9	-2,7

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20 • Faksi 09 4202 2299
www.ek.fi

Lisätietoja

Ekonomisti Juha Vartia
Puh. 09 4202 2603
etunimi.sukunimi@ek.fi